

Sygn. akt V U 650/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2019 r. w Legnicy

sprawy z wniosku M. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek odwołania M. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 14 sierpnia 2018 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Krzysztof Głowczyński

Sygn. akt VU 650/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 14 sierpnia 2018 r., znak: (...)przynając M. K. (1) od 01 sierpnia 2018 r. emeryturę odmówił jemu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach ze względu to, że nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, wobec wymaganych co najmniej 15 lat. Jednocześnie organ rentowy nie uznał za udowodnione jako okresy pracy w szczególnych warunkach okresów jego zatrudnienia od 05 kwietnia 1989 r. do 19 sierpnia 1990 r. w (...) sp. z o.o. oraz od 01 września 1977 r. do 04 kwietnia 1989 r. i od 20 sierpnia 1990 r. do 28 lutego 1993 r. w Przedsiębiorstwie (...) ponieważ w świadectwie pracy i w odniesieniu do okresów pracy w (...), w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, nie określono charakteru pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Powyzszą decyzję w zakresie odmowy prawa do rekompensaty zaskarżył odwołaniem M. K. (1). Stwierdził, że w okresie od 01 września 1977 r. do 28 lutego 1993 r., w (...) w L. na stanowiskach majstra i kierownika robót instalacyjnych na budowach, będąc pracownikiem niższego i średniego nadzoru wykonywał prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 24, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podał, że wykonywał prace nadzorcze inżyniersko-techniczne na budowach Przedsiębiorstwa przy wykonywaniu

spawanych elementów instalacji lub sieci sanitarnych (nadzór nad poprawnością wykonania instalacji lub sieci zgodnie z projektem, pomiary i zamawianie prefabrykatów, odbiory wewnętrzne, odbiory z firmami zewnętrznymi, uzgodnienia zmian, kontrola stanu bhp na stanowiskach pracy). Nadzorowane przez niego budowy były rozproszone w terenie i z tego względu nie było możliwe zorganizowanie stałego miejsca pracy dla nadzoru; często był to barak z biurkiem. Ubezpieczony wskazał, że wszelkie sprawozdania oraz zamawianie prefabrykatów i materiałów oraz inne prace związane z rozliczaniem finansowym pracowników wykonywał po godzinach pracy w domu.

W odniesieniu do okresu pracy od 05 kwietnia 1989 r. do 19 sierpnia 1990 r. M. K. (1) podał, iż wraz z grupą podległych mu pracowników (...) został oddelegowany do pracy na nadzorowanej przez (...) budowie eksportowej w Czechosłowacji. Jako majster-brygadzysta nadzorował prace przy instalacjach sanitarnych wykonywane przez spawaczy.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie z analogicznych do zawartych w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 05 lipca 1977 r. do 30 listopada 1995 r. M. K. (1) był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w L., gdzie zajmował stanowiska starszego inspektora, majstra robót, kierownika robót, wiceprezesa zarządu ds. produkcji i dyrektora ds. produkcji, przy czym w okresie od 05 kwietnia 1989 r. do 19 sierpnia 1990 r. na kontrakcie korzystał z urlopu bezpłatnego. Prace te w okresie od 01 września 1977 r. do 28 lutego 1993 r. pracodawca zakwalifikował do prac „dozoru inżyniersko-technicznego w samodzielnym kierownictwie robót sanitarnych i grzewczych”, wymienione w wykazie A, dział XIV poz. 24 pkt 1 załącznika nr 1 do zarządzenia Nr 9 MBiPMB z dnia 01 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę.

D o w ó d: kserokopia świadectwa pracy z 30.11.1995 r., k. 6 akt kapitału początkowego,

kserokopia świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, k. 6 akt

emerytalnych.

We wskazanym Przedsiębiorstwie, wnioskodawca wykonywał prace:

- majstra robót wentylacyjnych – od 05 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1977 r.,
- kierownika robót wentylacyjnych – od 01 stycznia 1978 r. do 31 grudnia 1978 r.,
- kierownika robót sanitarnych (...) – od 01 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1992 r.; Pawilon O. w L.,
- wiceprezesa zarządu ds. produkcji – od 01 stycznia 1993 r. do 31 grudnia 1995 r.,

d o w ó d: kserokopia legitymacji ubezpieczeniowej, k. 9-12 akt kapitału początkowego,

kserokopia angaży, k. 7-20, 24,

umowa o pracę, k. 21,

stanowiskowy zakres czynności, k. 26-28,

W okresie od 05 kwietnia 1989 r. do 19 sierpnia 1990 r., w byłym (...) Przedsiębiorstwie (...) wykonywał prace montera instalacji sanitarnych–brygadzysty, zgodnie ze świadectwem pracy wymienione w wykazie A dział V pkt 1, poz. 6 załącznika do zarządzenia nr 9 MBiPMB z dnia 01 marca 1983 r.

d o w ó d: kserokopia świadectwa pracy, k. 7 akt kapitału początkowego,

umowa o pracę na budowie eksportowej, k. 38-39

W ramach obowiązków majstra robót wentylacyjnych wnioskodawca na budowie szpitala w L. nadzorował wykonywany przez hydraulików montaż kanałów nawiewno-wywiewnych. Na tej budowie ubezpieczony wykonywał także kierownika robót wentylacyjnych i w ramach tego stanowiska nadzorował prace brygad, w skład których wchodził głównie hydraulicy. Później był również kierownikiem robót sanitarnych. Wówczas nadzorował prace na zewnątrz i wewnątrz budynków. Nadzorował roboty kanalizacyjne, polegające na układaniu w wykopach rur betonowych i kamionkowych, zaś wewnątrz budynków prace przy wykonywaniu przez hydraulików pionów sanitarnych oraz poziomów w piwnicach. Piony sanitarne były po części żeliwne, a po części z pcv. W skład nadzorowanych przez ubezpieczonego brygad wchodził również spawacze. W skład nadzorowanych przez niego brygad wchodził także hydraulicy i ich pomocnicy. Przed rozpoczęciem budowy, w ramach zbrojenia terenu wykonywano instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, kanały ciepłownicze oraz sieci gazowe.

D o w ó d: zeznanie świadka B. C., k. 58v.

M. K. (1) nadzorował wszystkie roboty instalacji sanitarnych (wod.-kan., co., gaz), wykonywane przez spawaczy i monterów wodno-kanalizacyjnych, na zewnątrz i wewnątrz budynków.

D o w ó d; zeznanie świadka R. T., k. 59.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017 poz.664 ze zm.), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Odmawiając prawa do rekompensaty organ rentowy stwierdził, że świadczenie to M. K. (1) nie przysługuje z uwagi na to, że nie spełnia określonego wskazanym wyżej przepisem warunku, bowiem do dnia 01 stycznia 2009 r. nie udowodnił pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w wymaganym co najmniej 15 lat wymiarze. Organ rentowy nie uznał za wykonywaną w takich szczególnych warunkach pracy ubezpieczonego od 01 września 1977 r. do 04 kwietnia 1989 r. i od 20 sierpnia 1990 r. do 28 lutego 1993 r. oraz od 05 kwietnia 1989 r. do 19 sierpnia 1990 r.

W świetle treści odwołania istota sprawy sprowadza się zatem do oceny charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę we wskazanych w odwołaniu okresach zatrudnienia pracy w kontekście uregulowania przepisu art. 32 ustawy emerytalnej. Zgodnie z art. 32 ust. 2, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stosownie do art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, których przysługuje prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy te zawierają się w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43).

Na wstępie należy wskazać na wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2018 r., I UK 218/15 pogląd, że w świetle przepisów wykazu A, stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia, wyodrębnienie poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działkach wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach, uprawniające

do niższego wieku emerytalnego. Przepisanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości i przypisanie ich do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale gospodarki jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki. Oznacza to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi (branży) gospodarki ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym. Nie można więc przyjąć, że istotny dla stwierdzenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest wyłącznie rodzaj tej pracy, a bez znaczenia pozostaje okoliczność zatrudnienia pracownika w określonym sektorze gospodarki.

W świetle ustaleń faktycznych, w spornych okresach M. K. (1) w Przedsiębiorstwie (...) oraz w okresie urlopu bezpłatnego, w (...) sp. z o.o., wykonywał prace majstra robót wentylacyjnych, kierownika robót wentylacyjnych, kierownika robót sanitarnych i wiceprezesa zarządu ds. produkcji. Wskazanych pracodawców należy w przekonaniu Sądu przypisać do branży budowlanej. Uprawniające do niższego wieku emerytalnego prace w szczególnych warunkach w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych wymienione są w stanowiącym załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia wykazie A, dział V. Poza wymienionymi w tym dziale, w ramach branży budowlanej wyodrębniono jeszcze także prace w szczególnych warunkach, w których zatrudnienie uprawniało do wzrostu emerytury i renty, wymienione w nieaktualnym już jednym z załączników do rozporządzenia wykazie C, dział III, prace i stanowiska pracy w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych. Do takich prac zaliczano poza stanowiskami pracy określonymi w taryfikatorze kwalifikacyjnym robotników budowlanych między innymi stanowiska majstra (pkt 3), kierownika robót (pkt 6). Należy przy tym podkreślić, że uchylene wskazanego wykazu C nie spowodowało zmiany listy prac w szczególnych warunkach jakie są wymienione w wykazie A, dział V, co oznacza, że wskazane prace majstra i kierownika robót w budownictwie nadal nie są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach. Tym bardziej w związku z tym w budownictwie wymienione prace majstra i kierownika – nigdy nie wymienione w tym dziale – nie mogą być kwalifikowane do prac w szczególnych warunkach. W świetle więc wykazu A dział V wykonywane przez ubezpieczonego prace majstra i kierownika robót nie są pracami uprawniającymi do niższego wieku emerytalnego.

Rozważenia wymaga zatem uprawnienie w tym zakresie, w kontekście uregulowania jakie wynika z działu XIV, obejmującego prace różne, nie przypisane do konkretnych branż, zazwyczaj wykonywane w różnych branżach. Jednymi z takich prac są wskazywane przez ubezpieczonego prace polegające na dozorze inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, czyli prace wymienione w tym dziale pod pozycją 24. Stałym miejscem pracy M. K. (1) były prowadzone przez wymienionych wyżej jego pracodawców budowy. W tym zakresie należy stwierdzić, że w związku z wykazem prac wymienionych w dziale V wykazu A, budowy nie mogą być traktowane jako oddziały i wydziały w rozumieniu działu XIV poz. 24, bowiem na budowach nie są wykonywane - co należy szczególnie podkreślić – jako podstawowe prace wymienione w wykazie. Doświadczenie życiowe nie pozostawia wątpliwości, że w budownictwie jako podstawowe wykonywane są prace robotników budowlanych (n.p. murarze, betoniarze i zbrojarze, instalatorzy c.o., wod.-kan, malarze, itp.). Odnosząc powyższe do ustalonych w sprawie faktów należy przyjąć, że w spornych okresach zatrudnienia wnioskodawca wykonywał prace polegające na dozorze inżynieryjno-technicznym na budowach, które ze wskazanych wyżej względów nie są tożsame z takimi pracami na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Z całą pewnością wskazywane przez niego prace „przy wykonywaniu spawanych elementów instalacji lub sieci sanitarnych” nie są w budownictwie pracami podstawowymi na oddziałach i wydziałach w rozumieniu Działu XIV poz. 24. Gdyby nawet przyjąć, że wnioskodawca nadzorował prace wymienione w dziale XIV, poz. 12, czyli prace polegające na spawaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym, to nie jest wiarygodne, by je nadzorował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przeczą temu choćby wskazane przez samego ubezpieczonego w jego odwołaniu okoliczności. M. K. (1) podał bowiem, że sprawował nadzór nad poprawnością wykonania instalacji, co w przekonaniu Sądu oznacza że nie nadzorował bezpośrednio procesu spawania a poprawność wykonania instalacji zgodnie z projektem, wykonując pomiary weryfikował już po jej wykonaniu. Wnioskodawca podał także, że do

jego obowiązków należało zamawianie prefabrykatów, dokonywanie odbiorów wewnętrznych i z udziałem firm zewnętrznych, uzgadnianie zmian. To wszystko nie są prace związane ze spawaniem. W związku z tym w świetle § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 r. wskazane prace nie mogą być uznane za wykonywane w szczególnych warunkach.

Odwołując się do uregulowania zawartego w zarządzenia Nr 9 MBiPMB z dnia 01 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę pracodawca stwierdził fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach. W związku z tym należy wskazać, że wykazy resortowe mają charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający i jako takie mogą mieć znaczenie wyłącznie w sferze dowodowej dla identyfikacji stanowiska pracy w szczególnych warunkach. O skutkach prawnych wykonywania takiej pracy stanowi natomiast ustawa i utrzymane w mocy jej przepisami rozporządzenie. Dla kwalifikacji przy ubezpieczonego jako wykonywanej w szczególnych warunkach istotna jest możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r., a nie to, czy praca ubezpieczonego odpowiadała pracy wskazanej w zarządzeniu resortowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2018 r., I UK 384/17; Legalis numer 1824063, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 118/17; Legalis numer 1781461). Przedstawione względy nie pozostawiają zatem wątpliwości, że wskazane wyżej świadectwo nie dowodzi faktu wykonywania prac w szczególnych warunkach w rozumieniu prawa ubezpieczeniowego.

Ustalone w sprawie istotne fakty w powiązaniu z przedstawionymi wyżej rozważaniami wskazują na to, że wskazująca na brak wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach zaskarżona decyzja jest prawidłowa. Zasadnie organ rentowy odmówił uznania wskazywanych przez wnioskodawcę okresów za wykonywane w szczególnych warunkach.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. pozbawione uzasadnionych podstaw odwołanie oddalił.